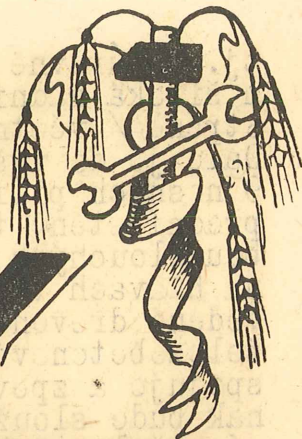

Jevišovické

NOVINY

VYDÁVÁ OSVĚTOVÁ BESEDA V JEVIŠOVICÍCH

Ročník 1971 /XIV./, číslo 3 a 4

Březen - Duben

OSLAVY MDŽ

v. Jevišovicích proběhly letos, jak už se stává zvolna tradicí, na několika místech. Pěknou oficiální oslavu MDŽ uspořádal v neděli 7.3. odp. před zcela zaplněným sálem Koncnie Čs.svaz žen pod patronací MNV a za spolupráce ZDS. Slavnostní projev pronesl k shrnutí ženám předseda MNV s. K. Riháček. Velmi srdečnou a po všech stránkách bohatou oslavu měly v pátek 5.3. v sále St.zánku naše Elektrokováčky. Vedle již tradičního oběda a dárků, které tentokrát ženám rozdali jejich nejladší spolupracovníci - členové nově v závodě založeného SSM, bavily se ženy z Elektrokovu se svými přítomnými manžely i některými dalšími muži tancem za doprovodu elektrokovácké kapely až do pozdních hodin večerních. Třetí oslavu MDŽ uspořádaly si v úzkém kroužku v pondělí 6.3. ve škole naše s. učitelky. Čtvrtou byla pak v úterý 9.3. oslava MDŽ v Lonicvě důchodců. Na všech těchto 4 oslavách MDŽ vystoupila velmi početná skupina žáků a žákyň ZDS, kteří všude s úspěchem předvedli nacvičené básničky a písničky. Zvláště se všem líbilo pěkné delší pásmo "Básník a matka", nacvičené s. uč.M.Audyovou, proložené třemi písničkami, nacvičenými s. uč.Měčákem a na závěr pěkné tanečky žákyň, nacvičené k tomu účelu rovněž s. uč. M.Audyovou. Na oslavě MDŽ v Koncniu vystoupily s několika čísly též děti mateř.školy, pod vedením svých učitelk.

Velmi pěknou, jaksi již důvěrnější oslavu MDŽ měly posléze dne 6.3. ve vinárně U Suchého Čerta družstevnice našeho JZD. Oslava s bohatým pohoštěním a dárky protáhla se za doprovodu kapely Sokola Jevišovice rovněž až do pozdních hodin večerních. red.

A K C E Z NOVÝ SVĚT

V úpravách našich ulic a náměstí, které nám v rámci akce Z ponáhá provádět Okresní komunikační podnik ve Znojmě, je letos na řadě celková úprava hlavní ulice Nového světa. Vedle asfaltové vozovky a úpravy chodníků bude provedena i nutná kanalizace. Většina potřebného materiálu - obrubníky, cement, dlaždice, cement, roury i písek - je již, jak jste si jistě všimli, na místě navežena. Kdy bude akce zahájena, seznámí všechny občany, především však novosvětské, včas místní národní výbor. V rámci letošních úprav vozovek bude též provedena asfaltová úprava vozovky na koupaliště od st. silnice střelické až ke kiosku Jednoty na parkovišti u koupaliště. red. 20.3. 1971.

A K C E Z - TĚLOCVIČNA ZDS

Po uplynulém podzimním období minulého roku jeví se nynější stav této akce takto :

Na betonových základech, hlubokých místy až 2,5 m, je až do výšky 7 m

tj. do úrovně stropu vyzděna celá 12 m široká zadní stěna tělocvičny / u Stráně / včetně tří nosných pilířů. Dále je do výše 7 m vyzděno dalších 9 nosných pilířů obou bočních stěn i přední stěny tělocvičny. Na úrovni obou dlouhých bočních stěn /24 m/ je na hlavách těchto nosných pilířů provedeno dřevěné bednění pro zhotovení železobetonového věnce, který jednak spojuje a zpevňuje nosné pilíře, jednak bude sloužit pro uložení stropních železných nosičů I 32 a pro uložení beton. stropních tvárnic 1,50 x 6 m o váze 1 kusu 12,5 q, čímž bude vytvořen strop tělocvičny. Kolem celé stavby je vybudováno do výše 7 m trubkové lešení. Je též připraven speciální velký stůl pro ohýbání žel. tyčovin do železobeton. věnce a část jak tyčoviny, tak žel. nosníků je připravena k zabudování. Také všechn ostatní potřebný materiál, jako cihly, písek, cement, veškeré železo je na stavěništi připraven. Rovněž skleněné tvárnice, z nichž budou zhotovena velká okna tělocvičny, byly již dne 5.2. 1971 dovezeny a jsou uskladněny na dvoře ZDS. Posléze je z jedné poloviny vyhlouben v tvrdé skále sklepní prostor pro kotelnu a uholnu.

Za dosavadní v celku zdařilý průběh stavby možno poděkovat především společné snaze stav. technika MNV p. stavitele Fr. Študly, ved. Služeb MNV R. Kampfa i všech pracovníků na stavbě zúčastněných.

Pokračování ve stavbě bude zahájeno ihned, jakmile nebude nebezpečí silnějších mrazů, což bude jistě co nejdříve. Jisté potíže činí sehnání autojeřábu s prodlužovací zvedací ramennou na vyzvednutí všech žel. stropních nosičů a stropních beton. tvárnic. Snad však i tuto překážku se spojeněnu usilí všech podaří co nejdříve zdolet, aby v postupu prací mohlo být úspěšně pokračováno.

20.3.1971.

Dr.L. Audy

DOBŘÍ LIDÉ JEŠTĚ ŽIJÍ

V poslední době se staly v Jevišovicích dva případy hodné pochvaly, a to za pěkný přístup člověka k člověku a přístup k věci veřejné.

1. případ : nemocná a stará důchodkyně neměla v zíně kousek suchého dřeva, jímž by si rozdělala oheň. Pracně

odsekávala třísky ze syrového poraženého stromu. Postěžovala si kdesi na své těžkosti a hle ! Najednou se našly hned dvě dobré duše a dovezly jí ze svého podle svých možností suché otýpky na podpál. Nevíte ani, jak ona osanělá žena jim byla vděčná. A víte, kdo tyto dvě občanky byly ? Jiřina Jancurová a Květa Krejčová. Patří jim obdiv a dík !

2. případ : už kolikrát jsme chtěli veřejně poděkovat vedoucímu našeho holičství s. Jos. Štávovi za jeho všestrannou obětavost, služby a práce, které dělá navíc mimo své povolání. Je toho vedle široké a bezplatné informační služby velmi mnoho. Zvláště si však zaslouží pochvalu za to, že po zesnulém Jos. Tesařovi se vzorně stará o vše, co souvisí s provozem na St. zámku. Nejenomže v zimním období zavírá a otevírá vodu, kdy je potřeba, aby ve vodovodních trubkách nezamrzla, ale také z vlastní iniciativy odstraňuje poruchy, které se tu u vodovodního zařízení často vyskytují. Také jemu patří uznání a dík.

A víte, že ještě jeden skutek stojí za pochvalu ? Málokdo z vás jistě ví, že květinčky v truhlících pod informačními skřínkami vysazuje a pečuje o ně již několik let občanka Mutlová. I jí za to děkujeme.

Je vidět, že naštěstí jsou mezi námi ještě lidé, kteří dovedou pomoci tam, kde je to třeba, a v pravý čas, a při tom nic za to nechtějí.

-am-

SKRÝVAČKY

1. V zemských hlubinách jsou skryta nerostná bohatství.
2. Čím ses, velký / krajan - umělce, proslavil ? / značí dvě slova /
3. Polovička z dvaceti je deset.
4. Pro Karla přišli stejně staří druhové / s je š /
5. Dbej, abys později nezmeškával !
6. Roztrousil pro ptáky kousky chleba.
7. Vítající shlukli se kolem hosta.
8. Podle výkřiku Vít poznal, kdo volá v temnotě noční.
9. V rákosí zachytilo se babí léto.
10. Dna a rozedma nakažlivé nemoci nejsou.

V každé větě je skryto jméno hradu v Čechách.

Rozluštění skryvaček z min. čísla JN:
1. Roštejn, 2. Spilberk, 3. Jevišovice, 4. Rokštejn, 5. Nové Hradky, 6. Veveří, 7. Buchlov, 8. Drnholec, 9. Bukovina, 10. Plumlov.

Úplně správné rozluštění nám tentokrát zaslal jen p. Hynck Pavlů z Třebíče, ač nedopatřením redakce došlo ve druhé větě k přehození dvou slov. Správně tam mělo být: ... slo-
ven hrubým krutě. Pan Pavlů pomohl si přehozením r před k ve slově krutě. Všichni ostatní luštitelé - p. Hochan ze Střelic, R. Koutný ze Slatiny, Fr. Meduna z Brna a Ivo Stursa z Brandýsa n. L. měli v luštění ještě jednu chybičku. Doufejme, že tentokrát všichni trefí do černého. Mnoho zdaru!
red.

VENKOVSKÉ KAPELY NAŠEHO KRAJE

/1. pokračování/

K ř e h l í c i .

Další kapelou, působící v našem kraji v min. století a poč. stol. dvacátého, byla slavná kapela Křehlíků. Jméno dostala od svých zakladatelů bratři Josefa a Antonína, synů to chudého tesaře Jana Křehlíka z Dobronic. Později k nim přibyl ještě syn Antonínův František. Josef Křehlík se narodil r. 1845, Antonín r. 1851. Přibližně stejného stáří byli ostatní členové kapely, pocházející z Litovan, Přesovic, Újezda a Střelic. Všichni to byli hudebníci velmi zdatní a kapla Křehlíků pod vedením Antonínovým získala brzo dobrou pověst. Základy svého hudebního umění získal každý člen v mládí od svého učitele, jímž byl obyčejně starý, vysloužilý hudebník a to ostatní již přinesla píle a cvik.

Křehlíci hrávali z not jak na žes-
tě, tak i ve smyčcové sestavě. Kapel-
ník Antonín Křehlík v žestích tloukl
buben s puklicemi, ve smyčcích pís-
kal flétnu. Josef hrál na baskřídlov-
ku a housle, František Křehlík také
na baskřídlovku a housle, Karel Pro-
cházka z Litovan foukal heligon a
hrál na basu. Přezdívali mu všeobecně
"Škrk z Litovan". Soudilo se, že pře-
zdívku dostal od své basy, po které
stále smyčcem jezdí škrk sem, škrk tam.
Ve farní matrice biskupické jsem však

zjistil, že Procházka matka by-
la rozená Škrková z Radkovic. Od-
tud tedy přezdívká. Dále hráli:
Padelek z Litovan na trubku, Fran-
tišek Voborný z Litovan na baskří-
dlovku, Josef Baum z Újezda na kří-
dlovku, housle neb violu, Jiří Fu-
kal z Litovan na klarinet, jeho syn
Karel na křídlovku a trubku, Matěj
Starý z Ratišovic s Jerábkem z Čer-
nina na klarinet a housle. Bez né-
cviku nový kus nikdy Křehlíci ne-
hráli. Sahrávali se obyčejně v hos-
tinci Jiřího Fukala v Litovanech.

Oblast jejich působení bylo
Znojemsko, Krumlovsko, Hrotovsko,
Budějovsko, Třebíčsko, ba byli za
Rakouska zváni i do Retze i jinam.
Hrávali masopust, poutě, posvícení,
svatby, pohřby. Byli dochvilní,
nikdy se neopili a "postavili prá-
ci", jak se říká. Hráli dobře, či-
stě. Tak se stalo, že byli zváni
hrávat i do znojemské Besedy, stře-
diska to Čechů. Také panští uřed-
níci a myslivci zvali je na své
plesy. Tehdy žila v plné slávě ho-
spoda Kratochvilka u Slatiny, kde
se podobné podniky pořádaly.

Křehlíci nosili svůj stejno-
kroj, podobný vojenskému, vojenské
čapky s lyrou, priléhavé bluzy,
uzké kalhoty. Na určitou dobu vy-
měnili čepice za široké klobouky.
Hrávali taneční kusy, pochody ve-
selé i smuteční, předehry a zasta-
venička. Do místa svého působení
chodili pěšky. Svoji hudební schop-
nost vyčerpali většinou ještě za
starého Rakouska. Začátkem tohoto
století již pomalu stárli. R. 1905
zemřel Josef Křehlík, r. 1918 Jos.
Baum, r. 1921 Jiří Fukal. Josefa
Křehlíka nahradil syn Antonínův
František, po Baumovi nastoupil
kovář Tesař z Přesovic a po Jiřím
Fukalovi Ferdinand Hájek ze Stře-
lic, zeť Jiřího Fukala a švagr Kar-
la Fukala. Když přestal hrát r.
1926 Antonín Křehlík, omladil ka-
pelu hudebník Číhal ze Střelic.
Tloukl buben a pískal flétnu.

Dlouho však již kapela nehrá-
la. Po odchodu a umrtí starých se
Křehlíci r. 1929 rozešli. Mladí
vstoupili do kapel jiných např. k
Vrbům a Urbánkům. Kapelník Antonín
Křehlík zemřel v Dobronicích 21.
listopadu 1941, dožív se 90 roků a
11. dnů. Viděl jsem ho naposled

těsně před nacistickou okupací již jako většého stařečka. Tuhy korínek měl Karel Fukal. Zemřel v Miličovicích 2. července 1970 ve stáří 93 let. Ještě tužší basista Karel Procházka - Skrk, který odešel r. 1948 ve věku 94 let. Snad ani na smrtelné posteli nedal z ust svou oblíbenou dýmku, s kterou ho vidíme na mnoha fotografiích kapely.

Jako všichni muzikanti i Křehlíci zažili při svých hudebních výpravách různá dobrodružství. Jednou se vraceli po masopustu z Jevišovic. Samozřejmě pěšky. Za silného náledí vystupovali z Podolí k Němčickému dvoru. Nahoře u obrázku Procházka uklouzl a sjel na base jako na saních až do Podolí. Nezbylo prý mu potom nic jiného, než svázat basu do otýpky. Obdoba této muzikantské historky je známá i odjinud, ale věřím, že je pravdivá.

Křehlíci sloužili lidu dobrých 60 roků. Jako všichni tehdejší hudebníci, si hraním pouze přivydělávali. Nebyl to jejich trvalý chlebiček, ale měl dvě kurky jako každý. Čest jejich památce!

/pokračování příště/ Stan. Sedlák

V Z P O M Í N Á M E

Počátkem února jsme dostali truchlivou zprávu, že dne 29.1.1971 zemřel ve věku 75 let v Kluku u Poděbrad pan Bohumil K r o u l í k, býv. důchodní jevišovického velkostatku a v r. 1945 předseda 1. revolučního národního výboru v Jevišovicích. Budeme na něho vždy vzpomínat nejen jako na našeho tehdejšího oblíbeného spoluobčana, ale i na rozvážného funkcionáře NV v těžkých začátcích obnovy veř. života v naší obci po nacistické okupaci. Také všem starším členům Sokola zůstane vždy v živé paměti jako milý sokolský pracovník a kamarád. S životem v Jevišovicích byl zvláště v posledních několika letech spjat našimi JN, které i jeho rodina si přeje dál odebírat.

Dne 4.2. 1971 zemřela ve věku 79 let paní Karolina K n i l l o v á a v polovině března jsme dostali oznámení o umrtí paní Sedlákové ze Znojma, choti našeho dopisovatele JN p. Stanislava Sedláka, uč.v.v. ve Znojmě.

Všem třem rodinám projevujeme upřímnou soustrast. Čest památce zemřelých!

LOUTKOVÉ DIVADÉLKO

v Sokolovně pod vedením nového principála Lad. Papírníka a s novými loutkami sehrálo v uplynulé zimní sezoně 7 loutkových her. Byly to: 29.11.70 Prince Kašpárek a jeho koníček, 13.12. Kašpárkovo pometlo zametlo, 26.12. Rytíř na houpacím koni, 10.1. 1971 Dobrá víla Jarmilka, 24.1. Šípková Růženka, 7.2. Kouzelná stařenka Ozvěna a 21.2. Pilulky čaroděje Dobroděje. Průměrná účast na 1 představení bylo 60 dětí a dospělých. Přejeme našim loutkářům do příští sezony hodně úspěchů v jejich záslužné činnosti.

red.

DRUŽSTEVNÍCI V ČERNÍNĚ SNĚMOVALI

Dne 12. února 1971 konalo JZD v Černíně výroční členskou schůzi, na které byl projednán rozbor hospodaření za uplynulý rok. Jelikož širší veřejnost má zájem na výsledcích hospodaření v JZD, přinášíme několik čísel o hospodářských výsledcích, jak jsme je slyšeli od vedoucích pracovníků:

Plán žita 400 q splněn na 403q,
1200 q pšenice splněno na 1175 q,
900 q ječmene splněno na 1029 q,
1200 q brambor splněno na 1100 q,
3.000 q cukrovky splněno na 2.600,
70 vagonů krmné řepy splněno na
80 vagonů, 60 vag. silážní kukurice
splněno na 60 vagonů, 560 q ma-
so hovězí a telecí splněno na 562q,
860 q maso vepřové splněno na 864q,
320.000 litrů mléka splněno na
297.000 litrů, selata na jednu pras-
nici 18,08 kusu.

Hrubá zemědělská produkce plán 5,175.000 Kčs, splněno na 4,800.000 Kčs, tržby a výnosy plán 4,990.000 Kčs, skutečnost 5,047.000 Kčs, na pracovní jednotku vyplaceno 25 Kčs plus 1.80 Kčs naturalie. Od 1. 1. 1971 přechází družstvo na vyšší formu hospodaření a bude proplácet plnou peněžní odměnu. Fr. Koch

OSLAVA MDŽ V ČERNÍNĚ

Dne 7. 3. 1971 uspořádalo ředitelství školy v Černíně spolu se zemědělským utulken oslavu MDŽ.

Po přivítání přítomných a po zdůraznění významu MZ zahájili program ti nejmenší ze zemědělského útulku. Byli pěkně ustrojeni a každý přednesl nějakou říkanku o lásce mateřské k dětem a pak děti předvedly několik pěkných dětských her.

V dalším programu zazpívaly školní děti několik písní a přednesly básničky zaměřené na lásku a starost maminek o děti a lásku dětí k maminkám. Mezi programem dětí zazpívala paní Veselá, její dcera a slečny Jeřábkové několik písní za doprovodu ředitelky školy na harmoniku. Na ukončení oslavy všechny děti obdarovaly své maminky krásnými květinami. Byli jsme však překvapeni malou účastí žen.

Příště by tato oslava měla být organizována nejen školou, ale i výborem žen, kulturní komisí MNV i JZD.

F.K.

POSLEDNÍ NOVINKY Z JEVIŠOVIC

Zatímco tentokrát pomalu, podle svých zdravotních možností, dávám dohromady jednotlivé stránky tohoto dvojčísla, stávají se některé články z předních stran již neuplné, poněvadž pěkně se rozvíjející jaro nás všechny vede k zvýšené aktivitě.

Tak 1. dubna byla již zahájena AKCE Z TĚLOCVIČNA tím, že se provádí další ohýbání kulatiny a příprava pro betonáž urovňovací věnce.

JARNÍ UKLID byl tentokrát zahájen u nás dne 24. v rámci celonárodní směny velmi úspěšně a za velkého počtu našich občanů. Byly vyčištěny a upraveny všechny nové okrasné a zelené plochy náměstí a ulic, započato s dokončením uprav zelených ploch kolem loni nově upravené vozovky ve Chmelenci navážkou hlíny. V tomto prostoru definitivně zmizela nejen hrboletá a dešti věčně vybraná a nesjízdná vozovka, ale také stará bylina zarostlá, nemožná rozvrtná a mnohdy odpadovou vodou nepěkně páchnoucí strouha, svádějící k odhazování dalších odpadků. Teď by měl ještě Vilén Moravec si už konečně spravit spadlou střechu své, v Jevišovicích už poslední doškové chalupy a také prostor před chalupou u potoka si dát do pořádku. Doufáme též, že Toník Vyklický, vzorný brigádník všech akcí Z, dokončí též letos opravu svého domku, kterou tak úspěšně loni započal. A pak i tu bude vše v naprostém pořádku. MNV děkuje všem brigádníkům za pomoc při jarním uklidu.

AKCE Z NOVÝ SVĚT byla též dne 6.4. zahájena a to tím, že počínaje od Růžičkových bylo započato bagrem Okr.komunik.pod.Znojmo vyhlubování rýhy pro kanalizaci, která se uličkou mezi domkem Štěp.Růžičkové a Gregorovými svede do potoka. Rýha je ke dni 15.4. hotova až skoro ke Košíčkovým č.116. Po celé trase je hlína nebo šterkopisek, jen u Novotnových se narazilo na dvě tvrdé pecky skály a skalnatý terén je i dále u Růžičkových.

MAJOVÉ OSLAVY mají rovněž program již připraven. Oslavy 1. máje se budou konat jako již každoročně. Sraz bude před školou, pak průvod za doprovodu hudby na prostranství před novým zánkem, kde bude slavnostní projev zástupce okresu.

V předvečer oslav OSVOBOZENÍ RA bude se konat dne 8.5. večerampionový průvod, který půjde od školy na sokolské hřiště.

K OSLAVAM 50.VÝROČÍ ZALOŽENÍ KSČ bude se konat dne 14.5. v Komeniu slavnostní veřejná schůze občanů. Bližší podrobnosti ke všem oslavám oznámí ještě MNV.

TITUL VZORNÁ OBEC JIHMORAVSKÉHO KRAJE s odměnou 50.000 Kčs byl Jevišovicím udělen: zástupci nadřízených st. orgánů na plenárním zasedání MNV, konaném dne 16.4.1971.

Vůbec všechno se teď u nás rychle mění a často ani nestačíme vše zaznamenat. Tak jen třeba, co se děje v poslední době v ELEKTROKOVU: Elektrokováci loni zbouřili starý šafářský domek a na jeho místě započali s výstavbou nové SPRÁVNÍ BUDOVI. V 1. poschodí budou kanceláře, dole vrátnice a nová kadniovna. A to jsme v min. letech ani v JN nezaznamenali, že naše továrna propojila jižní trakt býv. ovčírny s kovárnou a zřídila zde soc.zařízení s umývárny, dílnu přípravků, průjezd na Zedniček, jehož většina už také továrně patří a je tu sklad barev a hořlavin, a dále vedle průjezdu další dvě udržbářské dílny včetně stříkárn. Na dvoře byla nimo to zbourána stará stodola a na jejím místě, téměř na celou šíři dvora postaveny dvě velké haly. V zadní je moderní impregovna a sklad a v přední směrem do dvora je lisovna a výrobná jader pro trafa. Samozřejmě celý tovární objekt má moderní ústřední topení s kotelnou

nacházející se v sev. rohu továrny vedle Kuldánových.

HOSTINEC U MELOUNŮ s nově obnovenou starou a vžitou firmou se nám také během letošní zimy zcela nově proměnil. Dosavadní nevyhovující soč. zařízení na dvoře bylo zrušeno a vhodnou rekonstrukcí celé provozovny bylo umístěno uvnitř budovy nejen moderní WC, ale i vyhovující sklad. Celá restaurační místnost byla velmi vkusně uvnitř upravena, vybavena a nadšenkovní a zhrzlínový pultem vyzdobena vkusnými barevnými obrazy zápasníků a vzperaců, čímž bylo velmi vhodně navázáno na nezapomenutelnou zápasnickou éru býv. majitele tohoto hostince, všemi velmi oblíbeného pana Fr. Melouna. Hlavní zásluhu na této opravě hodné pochvaly, má nynější vedoucí pohostinství Jednoty, dcera p. Fr. Melouna, paní Marie Makovičková spolu se svým manželem a jeho 2 bratřími, kteří všichni jsou zručnými vyuč. stolari. V nové restauraci je vskutku příjemné posezení.

Jednota l.s.d. Měr. Krunlov vědoma si důležitosti Jevišovic jako rekreačního střediska a střediskové obce v poslední době snaží se vyhovět svým zákazníkům a proto zrovna na 3 místech zbudovale či buduje nové provozny a zařízení.

Ve vinárně u SUCHÉHO ČERTA byl zřízen nový BARPULT, restaurace nově vynalovaná a v místech největšího opotřebení opatřena vkusným dřevěným obložení stěn.

V místnosti býv. spořitelny se zřizuje především pro všechny cestující autobusy ČSAD CUKRARNU A KAVARNU i jakýsi všoučelný BUFET.

Další velké stav. úpravy se dělají v. l. v. restauraci u Stursů, kde bude zřízena NOVA PRODEJNA PRŮMYSLOVÉHO ZBOŽÍ, zatím co v nyn. prodejně u Čadů bude SKLAD NABÝTKU.

Pěkný ODZNAK S KUNŠTÁTSKÝM ERBEM a s Vinárna u Suchého Čerta Jevišovice ve třech různých barvách, červené, modré a zelené, vydala Jednota M. Krunlov a je prodáván v této restauraci za 5 Kčs.

NOVÝ ELEKTRICKÝ CYKLOSTYL zn. CYKLOS zakoupil koncem r. 1970 MNV pro OB a JN, takže nyní půjde tisk JN redakci rychleji a kvalitěji.

Státní výstavba jedné SESTI BYTOVKY PRO UČITELLE má byti již v r. 1972 zahájena a má stát na místě nynějších

stodol nad budovami Veterinárního střediska, podnínž v min. 4 letech zbudovale naše JZD 2 velmi pěkné budovy ČTYRBYTOVEK pro své členy.

B L A H Ů P Ŕ E J E M E

Dne 16. dubna 1971 dožil se v plném zdraví 80 let náš pan řídící učitel v.v. J a r o s l a v Š P A L E K, na něhož zvláště my, starší s vděčností vzpomínáme jako na svého milého učitele. Mladší naše generace mu pak jistě vděčí zato, že jí jako soukromý učitel hudby dal první a cenné základy v hudebním umění. Již dlouhá léta a ještě dnes je pak pan řídící vedoucím hudebního a pěveckého kroužku Sboru pro obč. zál. při MNV, který velmi vhodně účinkuje a doplňuje svatební obřady, příp. vítání dětí do života, konané na MNV. Do dalších let přeje mnoho zdraví.

Redakce JN

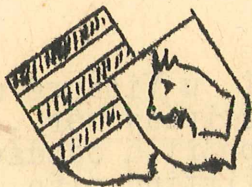
P Í Š Í O N Á S

Ředitelství Brněnského mezinárodního veletrhu vydává každoročně bohatý propagační materiál, v němž seznamuje zahraniční obch. zájemce s našimi výrobky. V letošním 2. čísle tohoto zpravodaje zv. BRNO 71, vydaném ve 4 jazycích - německy, anglicky, francouzsky a rusky - je uveřejněn pod titulkem "JEVIŠOVICE" velmi pěkný článek o všech histor. a součas. zajímavostech Jevišovic a k tomu jsou připojeny krásné fotografie St. a Nového zámku od fotografa-výtvarníka Rud. Štursy ml. V r. 1968 byl BMV vydán kalendář v formátu 49x32 cm, rovněž čtyřjazyčně, v němž u října bylo barevné foto 30x30cm Nového zámku a u listopadu bar. foto 30x30cm St. Zámku. autor byl rovněž náš R. Štursa. Děkujeme mu srdečně za tuto propagaci.

red.

K I N O V K V Ě T N Ě

2. Alena čs. odp. i več.
5. Pac a pusu švéd. bar. več.
8. Přeruščné píseň čs. bar. več.
9. Občan Bruch čs., odp. i več.
12. Poslední otisk rum. več.
16. Věrný Rek a neobv. hon sov. dět. Angelika markýza andělů fr. 2Kčs
19. Adéleheid čs., bar. več.
23. Bílý výbuch sov. odp. i več.
26. Moudrá láska nor. bar. več.
30. Senzační prázdniny fr. bar. 2Kčs

Z HISTORIE JEVIŠOVIC

Ročník 1971
číslo 3-4

Příloha JN, řídí dr. Lad. Audy

Historický vývoj majetkoprávních poměrů býv. panství Jevišovice

/ 44. pokračování /

K doplnění údajů o přestavbě býv. jevišovského gotického hradu v renesanční zámek, k níž došlo - jak jsme si řekli minule - v letech 1492 a dalších za bratří Prokopa a Jana Zajímáčů, zbývá nám připojit dnes ještě jeden doplněk. Oba bratři, ač pro zničenou přestavbu St. zámku měli jistě bohaté příjmy s panství sázavského v Čechách, přec jen měli nepochybně s těmito stavebními úpravami zámku v Jevišovicích značné fin. výdaje a k jejich krytí hledali všechny možnosti, které se jim v té době naskytovaly. Byly to zajisté i prodeje statků od jevišovického panství velmi vzdálené, které podělili po svých předcích a které správu panství zbytečně zatěžovaly.

Typickou ukázkou tohoto druhu je zpráva, kterou zachytil J. Pilnáček ve své knize "Staromoravští rodové", kde na str. 366 uvádí záznam zapsaný v Rakouských archivních zprávách v Dolní Rakousku na str. 221, uložený v archivu v Krenži, kde se píše:

"27. Juli 1509 Prokop Zajímač / v orig. psáno Seymarsch !/ Herr v. Kunstadt auf Geispitz / t.j. Jevišovice / verkauft Leopold von Neydek die Veste Lichtenau.", což v čes. překladu zní: "27. července 1509 Prokop Zajímač, pán z Kunštátu na Jevišovicích prodal Leopoldu z Najdeka tvrz Lichtenau."

Vzpomeneme si zajisté, že děd Prokopa Zajímače Jan Zajímáč II., známý nám tajný rada Jiříka z Poděbrad, měl za manželku rakouskou šlechtičku Markétu z Najdeka a že s ní naženil určité statky v Rakousku. Ze tomu tak vskutku bylo o tom nás přesvědčují dvě zprávy, které rovněž J. Pilnáček zachycuje v knize Staromoravští rodové na str. 366 v něm. originále z Archivberichte aus Niederösterreich v archivu v Krenži na str. 220 a 171.

První zpráva z těchto rakouských pramenů uvádí listinu sepsanou na zámku Brunn am Walde na okrese Gföhl, kterážto dvě místa leží v Dolní Rakousku severozápadně od Krenže. V listině se praví:

"2. Juli 1428 Jan von Jewspitz / t.j. Jevišovic a Kunštátu / und seine Brüder Hans, wolfart, Chunrat, sein Sohn Christian und Leopold, Pfarrer zu Lichtenau, machen eine Fundation.", což v čes. překladu zní:

"2. července 1428 Jan z Jevišovic a jeho bratři Hanuš, Blehoslav, Konréd, jeho syn Kristián a Leopold, farář v Lichtenau udělali jakousi fundaci, či položili k něčemu základ."

V druhé zprávě se říká:

"3. Juli 1448 Jan von Jewspitz gesessen zu Czyczenperig verkauft 1 Joch Weinberge zu Minnpach an Hansen von Prun." / původní listina s pečeti a známkou tří breven je uložena v archivu v Krenži /. V čes. překladu zní:

"3. července 1448 Jan z Jevišovic seděním na "Czyczenperigu" / nevíme, co to má být a kde se nalézá ??? - pozn. red. / prodal 1 jítro vinice / vinohradu / v Minnpachu Janu z Prunu."

Z těchto tří ukázek je vidět, že Jevišovičtí měli vskutku od doby sňatku Jana Zajímače II. s rakouskou šlechtičkou Markétou z Najdeka jisté statky i v Rakousku a teprve Prokop Zajímač, potřebovav asi peníze po nákladné přestavbě jevišovického gotického hradu na renesanční zámek a chtěje se zbavit správy vzdálených statků v Rakousku prodal dne 27. 7. 1509 tvrz, kterou v Lichtenau v Rakousku téměř 100 let měli Jevišovští opět svým byvalým příbuzným pápům z Najdeka v Rakousku.

Nyní se však opět vrátíme k dědicům obou výše zmíněných bratří Prokopa a Jana Zajímáčů a pohovoříme si nejprve o synech Jana Zajímáče III., jimiž byli Jindřich III. pán na Škalici a Ludvík pán na Sázavě v Čechách.

O J I N D Ř I C H O V I III. p á n u n a S K A L I C I u Višňové na okrese Mor. Krumlovské nane zprávy velmi kusé. Podle Vlastivědy mor. okres mor. krumlovský na str. 304 se dovídáme, že Skalice patřila odedávna k majetku panů z Kunštátu. V r. 1252 se v jedné staré listině píše, že Skalice byla v majetku hraběte Bočka z Kunštátu a z Berneggu, který uvedeného roku třetinu desátku z vína ve Skalici daroval klášteru Zdráskému, jehož zakladateli Kunštáti byli. R. 1459 stala se Skalice majetkem nejvyššího maršálka král. českého Jana z Lipé, který téhož roku prodal Skalici s tvrzí, vsí a dvorem Hynkovi Jankovskému z Vlašín a na Slatici r. 1546 zapsati Dorotě ze Mstěnice / rovněž příbuzné Jevišovických /, která pak všechny statek i s pustým dvorem Lyšanovským r. 1556 ve své závěti odkázala dvěma starším synům Albrechtovi a Václavovi, kteří byli majiteli Skalice ani ne 10 let. R. 1564 jmenuje se totiž majitelem Skalice J i n d ř i c h III. Z a j í m a č z K u n š t á t u a J e v i š o - v i c. Jak dlouho však Jindřich III. Skalici držel není známo. Není známo ani zda byl ženat a s kým a kdy zemřel. Víme jen, že r. 1601 byl majitelem Skalice již jiný pán a to Jindřich Žalkovský ze Žalkovic. Těsně před tím, než se stal Jindřich III. Zajínáč majitelem Skalice, a to r. 1563 usadili se ve Skalici Novokřtenci, kteří za Jindřicha III. Zajínáče, příznivce strany podobojí, tu našli plné ochrany a vystavěli si ve Skalici svůj církevní dům a byli tu až do r. 1605, kdy při pronásledování Novokřtenců zvláště se strany katolických panů utrpěli vpádem jízdy pluku Altheimského značné ztráty na svém majetku a ze Skalice se vystěhovali. Stalo se jin tak podobně jako Novokřtencům v Bohuticích, kteří byli ze svého domu vyhnáni 14. dubna 1597 tehdejší panem Bohutic Janem z Mukoděj. Bruhou zmínku o J i n d ř i c h u III. Z a j í m a č i najdeme rovněž v r. 1564, kdy jeho synovec, tehdejší majitel Jevišovic S e z e - m a Z a j í m a č IV. ve své závěti, v níž jmenuje ty, kteří se nají po jeho smrti státi majiteli jevišovického panství, uvádí, pro případ, že by jeho vlastní děti děti zemřely, jako dědice i svého s t r ý c e J i n d ř i c h a III. Z a j í m a č e. O tom však se podrobněji zmíníme, až si budeme vyprávět o S e z e m o v i IV.

L U D V Í K Z A J Í M A Č p á n n a S Á Z A V Ě

Je nám už velmi dobře znám, poněvadž jsme si o něm vyprávěli již v 3. a 4. čísle JN z r. 1968, kdy jsme si popisovali vše o panství kláštera sv. Prokopa na Sázavě v Čechách, které sekularisací získal za husitskou věrnost Pražanům tehdejší významný husitský hejtman, který padl v bitvě u Lipan S e z e m a Z a j í m a č III. O Ludvíkovi Zajínáči víme, že měl za manželku Elišku B e z d r u ž i c k o u z Bezdruzic a že byl v e l m i š p a t n ý m h o s p o d á ř e m. Jakožto člen družiny krále Vladislava II. žil velmi honosně a chtěje se v tomto přepychu vyrovnat svému příteli Zdeňku Lvu z Kožmitálu, nakonec celé velmi bohaté panství Sázavské postupně zastavil svým věřitelům přesto, že tu tehdy existovala listina krále Vladislava II. ze 7.3. 1502, kterou tyto zástavy Sázavského nebyly panům z Kunštátu dovoleny. Jistý díl panství Sázavského zastavil Ludvík Zajínáč svému švagrovi P r o k o p u T r n a - l o v i z T o ž i c, který měl za manželku sestru Ludvíkovu J u s - t i n u Z a j í m a č k u. Tak rozmařilým životem Ludvíka Zajínáče, který zdědil celé panství Sázavské nejen po svém otci Janu Zajínáči III, ale i po svém strýci Prokopu Zajínáči, ztratili Jevišovičtí definitivně bohaté panství Sázavské a sám Ludvík Zajínáč, nezanechav žádných potonků, zemřel v úplné bídě r. 1543.

Že však na rozmařilý život Ludvíka Zajínáče nestačilo ani panství Sázavské, o tom se dozvídáme z dalších dokladů, podle nichž Ludvík Zajínáč zdědil od svých příbuzných mnohé další kunštátské statky a ty rovněž postupně na úhradu svých vysokých životních nákladů prodal. Tak v Hosákově Místopise na str. 322 čtne :

" Syn Jana Bočka z Kunštátu Hynek Boček z Kunštátu / nán z dřívějšíka dobře známý Hynek Boček pán na Polné - pozn. red. / udělil r. 1502 Kunštátu odumrt a r. 1518 odkázal pánství Kunštátské tj. hrad a městečko Kunštát, tvrz a ves Lysice a tvrz a ves Opatovice Ludvíku Zajínacovi z Kunštátu, který r. 1520 prodal toto zboží Vilému z Pernštýna " zřejmě opět na uhrazení svých dluhů.

Podobná situace nastala, když Ludvík Zajínac získal pánství Valčské po svých příbuzných z větve Suchých Čertů. Ve Vlastivědě mor. okr. hrotovský na str. 318-322 se o tom píše :

" Valč patřila ve 14. století pánům Lomnickým na Meziříčí. Po vymření hlavní linie tohoto rodu ke konci 14. století připadla Valč markrabí Joštovi, který r. 1406 daroval tvrz se dvorem svému stoupenci Janu řeč. Hovorkovi z Hartvíkovic, známému tehdy vojenskému násilníkovi. O toto zboží došlo pak k četným sporům až r. 1447 koupili zboží valčské páni z Mirova a Rájce, kteří drželi zboží až do r. 1480. R. 1480 Zikmund a Markvard bratři Ráječtí z Mirova vložili Janovi Bočkovi z Kunštátu a na Buchlově / našemu známému Kunštátu z větve Suchých Čertů - pozn. red. / ves Valč, ves Vilínovic a dvůr v Chroustově a ves Plešice, načež tento své manželce Kunce z Pernštejna věnoval a pojistil. Hned po koupi Jan Boček z Kunštátu zv. Suchý Čert zastavil zboží valčské Janu Španovi z Barnštajna, který se počal psát " z Valče", ale již r. 1481 požádal Jan Boček Špana, že jest mu pravil, že by na kněze - opata vilínovského - list měl na půl třetího tisíce zlatých a on - totiž Jan Boček na jeho řeč / Španovu / mu své zboží valčské zastavil, a potom, když mu to zastavil, nebylo s ním více účteno než 2.000 zlatých a o tom mu drží jeho zboží a on / Jan Boček / škodu bere pro těch 500 zlatých. Jan Špan z Barnštajna musel zástavu postoupiti majiteli tj. panu Bočkovi zpět. Dědici po panu Bočkovi Suchém Čertu se stali nakonec Jevišovští Zajínacovi z Kunštátu a po svém otci Janu Zajínacovi III. stal se majitelem Valčského zboží Ludvík Zajínac.

R. 1520 byla Ludvíkem Zajínacem z Kunštátu nabízena Valč i s Kunštátem, ke koupi Vilému z Pernštejna prostřednictvím Jaroslava ze Selenberka, nejvyššího komorníka království českého. Pan Vilén žádal, aby mu byla podána rejstra obou statků, že koupí oba - jeden bez druhého ne. Ve svých listech, které o tom koupi jednájí, zmiňuje se pan Jaroslav, že kdysi koupil Valč panu Bočkovi starému, který seděl na Horních Kounicích, za 2.300 kop míšenských, že ale zboží bylo zhořelé. Koupi provedl teprve r. 1522 Vilénův nástupce Jan z Pernštejna, jemuž Ludvík Zajínac vložil ves Valč, ves Vilínovic a ves Plešice.

Tak pozbyli Jevišovští Kunštáti nehospodárností Ludvíka Zajínace další rodové statky, tj. především zděděné statky na Kunštátsku a zboží Valčské, patřící kdysi Jevišovickým Suchým Čertům na Hrotovicku.

Vkladní listina o prodeji Valče Ludvíkem Zajínacem Janovi z Pernštejna ze dne 15. září 1522 zapsaná v Zemských deskách mor. II. str. 171, zápis č. 20 zní takto :

" Ludvík Zajínac z Kunštátu a na klášteře sv. Prokopa i s erby svými Janovi z Pernštejna na Tovačově, nejvyššímu komorníku markrabství moravského, erbon a buducím potomkem jeho své vlastní a dědičné zboží totiž ves Valč i s dvorem a s poplužím, ves Vilínovic, ves Plešice, se vším a všelikým jich příslušenstvím, s platy, poplatky, s robotami, s kury, s vajci, s roli oranu i neoranu, s lukami, s pastvami, s pastvišcemi, s lesy, s chrastmi, s chrastinami, s háji, s horami i s dolinami, s vodami tekutými i netekutými, s jezery, s nlyny, s nlynišcemi, s rybníky, s rybnišci, s hony, s lovy, s čižbami i se vším plným právem a pánstvím a příslušenstvím, kteréž k tomu zboží a pánství od starodávna přísluší, a tak, jakž v svých mezech a hranicích vymezeno jest,

a což jest tu nebožtík pan Hynek, Boček z Kunštátu sám držel a toho užívá, na tom na všem sobě ani erbom svým práva žádného ani kterého vlastenství nepozuostavuje, než to všecko ve dsky zemské v kládě a v pípozn. red. / čížba je čihadlo-

Nyní obrátíme pozornost na dva syny P r o k o p a Z a j í m a č e, jimiž byli J a n I V. Z a j í m a č a J i ř í I. Z a j í m a č.

O J i ř í I. Z a j í m a č i máme jen jedinou zprávu, uvedenou ve Vlastivědě mor., okr. znojemský z r. 1515, že drží spolu se svým bratrem J a n e m I V. Z a j í m a č e m díl J e v í š o v i c a že nenel žádných, potonků. Více zpráv o něm nemáme, zato jeho bratr

J A N I V. Z A J Í M A Č

byl osobností velmi významnou. První zprávu máme o něm v souvislosti s jeho bratrem J a n e m I. Z a j í m a č e m ve Vlastivědě mor., okr. Znojmo, že spolu drží díl J e v í š o v i c e. Další zpráva je z r. 1528, kdy získal od Viléma Kury z Kunštátu a Anny z Bačkovic ves B ě h a ř o v i c e. Vklad zapsaný v Zen. deskách mor. II. str. 196 č. 14 zní:

"Vilém Kura z Kunštátu, Anna z Bačkovic i s našimi erby, a budoucí potomky J a n o v i c a Z a j í m a č o v i z K u n š t á t u a erbom jeho své vlastní a dědičné zboží, ves B ě h a ř o v i c e i s kostelním podacím, s platy, s užitky, s robotami, s lukami, s rybníky, s rybniščeni, s vodami tekucími i netekucími i se vším plným právem, panstvím a příslušenstvím, což k tej vsi od starodávna přísluší, s nezemi, s hranicemi, se všemi požitky a užitky, kterýmiž se kolí jmenovati mohou, a tak, jak jsme to sami drželi a požívali, nic sobě ani erbom svým a budoucím potomkům práva, panství ani kterého vlastenství nepozuostavujíc ani zachovávejíc, než to všecko ve dsky zemské v kládě a v vpisujene chupsané zboží nám kde ve deskách svědčilo, to tímto vkladem kazíme, moříme a v nic obracujeme. Ten vklad svrchupsaný stal se na naučení panství."

O tomto vkladu se píše ve Vlast. mor., okr. hrotovský str. 57 ještě toto: "R. 1528 Anna z Bačkovic, dcera Hynka z Bačkovic, která po svém otci zdedila B ě h a ř o v i c e, provdala se za Viléma Kuru z Kunštátu a oba vložili ves B ě h a ř o v i c e se vším příslušenstvím Janu Zajímáčovi z Kunštátu. B ě h a ř o v i c e byly povýšeny na městečko za Jana Zajímáče z Kunštátu a to mezi rokem 1528-1549 a ve své staré pečeti měly B ě h a ř o v i c e znak "Trojčarí" panů z Kunštátu. R. 1549 po smrti Jana Zajímáče prodali ruským Janu Tavíkovskému / Tavíkovští, jak víme po jedné bábe Kunštátce byli příbuznými Jevišovických - pozn. red. /

Z uvedené zprávy se dovídáme, že Janu IV. Zajímáči patřily v té době též T a v í k o v i c e. Přesvědčuje nás o tom vklad v Zen. deskách mor. II. str. 338-339 č. 216, který zní: / je z 16.9. 1549/
"Zdeněk Mezeričský z Lomnice na Ledci, Jan z Krajku na Nových Uherčicích, Václav mladší z Lichtenburka na Bítově, Sezema Zajímáč z Kunštátu na Jevišovicích, Zdeněk z Vldštejna na Brtnici ... a dalších 23 panů ..... Janovi z Tavíkovic a erbom jeho naše vlastní zboží a dědictví, žádnému nezavadné, tvrz a ves T a v í k o v i c e s dvorem poplužným, s pivovarem, městečko B ě h a ř o v i c e s kostelním podacím, ve vsi R a t i š o v i c e dva člověky usedlé, ves D o b r o n i c e a ve vsi P ř e s k a c í c h šest člověků usedlých, kteréž nám tu náleželi, s robotami, s lidmi platnými a neplatnými, s roli oranu i neoranu, s rybníky, s pivovary, s mlýny, řekami, s potoky, s vodami tekutými i netekutými, s břehy, s jezery, s lesy, s háji, s chrastinami, s horami, s doly, s lukami, s pastvami, s pastviščeni, s hory, s lesy, s čížbami, a s jinými všelijakými požitky, jakýmiž se kolí jmenovati mohou a k tomu zboží příslušely a přísluší, jakož v svých mezích a hranicích od starodávna vymezeny sou a závšecko nebožtík J A N Z A J Í M A Č Z K U N Š T Á T U, N A J V Ý Š Š Í S U D Í M A R K R A B Ů T V Í M O R A V S K É H O v držení a užívání byl a na nás jest jakožto na rukojmí a základ náš po smrti jeho ten statek připadl, nic sobě ani erbom svým a budoucím potomkům tu na tom žádného práva, panství ani kterého vlastenství nezachovávejíc. .... / Pokračování příště /
Dr. L. A u d y

Alcluja - Alcluja. - vyšli Duchu svého - a všechno bude znovuzrozeno a obnoví se tvář země. - Oltář, apsidy, chrán, hlasy, všechno jak by plynulo do výšin, chtělo proniknout gotickým klenutím k slunci. Mezi novickami klečí Katruše. Jemná tvář je ebenknuta kuklí novicek. Oči hledí při zpěvu k zářivému tabernaklu. - Ulčela se, div neklesla, ndlobou - neboť se přistihla při vášnivém modlitbě: "Pano všemohoucí, milý Bože a matko jeho, dej mi, toho muže." Byla to modlitba hříšná, ale vroucí a opojná, právě jako letní vzduch a vůně údolí i zahrád venku i ten tajemný obřad v chránové lodi.

Potom zas dlouhé chvíle samotinká vyhlíží z okna cely do zahrady nebo na protější domy něstemské, s vyšokými štíty a ostrými střechami. Myslí, že zde musí žít řít těžkou a narnou touhou. Ví už jasné, že si nikdy v klášteře nezvykne. Bude zde vždycky cizinkou.

Své sny a myšlenky pečlivě skrývá, k řeholnicím i abatysi je uctívá. Ale tato jiančkolikrát přistihla, jak si černé vlasy po starém zvyku narnivě kadeřila, upravovala pečlivě své rouchu novicky, jakby očekávala nějakou milou a vzácnou návštěvu, která může přijít každého dne, každou hodinu. Katruše opravdu každou chvíli čekala, že se otevrou dvře její cely a v nich se objeví její milovaný panie, milý host, který ji odvede z toho živého hrcbu do Jevišovic a potom na Holštejn.

Zardělá, v mysli nepokřivená, ale na venek pokorně přijímala přišnění abatysi: "Vlasy si kadeříš? Vždyť přece víš, že svatá církev i řeholo zakazuje takovou narnivou a hříšnou hru i laiků, o členech řádů a novickách ani nonluvě." -

Jako když sladkého vína upíjíš, nechtutnější vonné krmi ukrajuješ za toho zpěvu. Je ti lehounce a líbezne, na modlitby i obřady zapomínáš, jen těm zvonivým hlasům nasloucháš. A nejlíbezneji ze všech pjeje ta jevišovská panna. A když minorité jim odpovídají mocným ohorálem - pramenky mužské tělesnosti proudí chránovou lodí, vnikají vlahou zpěvu do ženských hrudí.

Přichvátala vešna a za ní podletí. Jen-tokrát žhavé a sličné. Tono roku vesna obzvláště bujně rozkvetla. Jako štědrá a rozmarná paní roždávala všem lidem usměvy a rozkošné půvaby. Noci jsou čarovné. Granice a býje okouzlují mladé lidi. Za noci nesvítily jen hvězdy a měsíc, ale také řeka zářila jako ohnivá pentle. Ale ani za dne nevyhášela její kouzla. Přitahovala k sobě do hlubokého údolí hmyz, žíznivou zvěř, ptactvo i lidi.

Čarovná Granice, to zasněné údolí, je už zas plna mileneckých dvojic. Zpěvy ptactva, svěžest a vůně listí i trávy i sum potoka je tam vábí. Za večerních soumraků, vonných a opojných, jako zloděj se plíží do lidských srdci touha.

Ale běda! Dech vesny zamlžil také okna studených klášterních cel a probouzel panny, které tam spaly. Abatysi se zdá, že najednou vidí v zasněných očích a na bledech lících mladých sester i novicek vtěleni a odlesk touhy. Sama dobře ví, co jaro umí. Abatysi a tři, čtyři řeholnice starušky, suché a štěbetavé, také školní učitelky budou mít pilno, aby udržely na uzdě houf mladších jeptíšek a zvláště tékavých novicek.

"Pozor!" napomíná Kateřina starušky a školní sestry. "Co se děje s mladice-mi? Říkáte, že jsou hodné, pokorné a tiché?"

Že poslouchají? - Nikdy novíte, kdy se spěc probudí! A jaro už dokázalo probudit i mrtvé."

Nejednou jí přece svěřila za večerních hovorů nebožka Felicitita, jak Granice očarovala mladého řeholníka nebo nezkušenou novickou. A pokusitel je tak blízko. - Společné vycházky novicck i sestřer do Granice abatyše zakázala. "Uši, že každý, kdo nyní sestoupí do toho údolí, je ztracen." Dojete mi pozor, vždý pokusitel nejraději slídí kolem utulků panen. Odpovídá s očima otvorenými, nikdy nospí!"

Starušky a školní sestry jí ani dobře nerozuměly, ale pokyvovaly hlavami. Ctihodná matka se může spolehnout. Budou bdele.

Zatím Granice si vedla po svém. Nodbala uzkosti abatyše ani starosti pečlivých matek.

Jednoho zářivého dne toho slunného a ošidného jara přišla do kláštera bílých panen mužská návštěva. Řeholník v dlouhém, bílém hábitu, s těžkým rúžencem u pasu, přisných pohybů a pronikavých, pichlavých očí - dominikán, Páter Rufino, Ital a řádový inkvizitor. Starostliví kustodové panenského kláštera jej poverili, aby dohlížel na mravy řeholnic a je zpo- vídal.

Po ranní mši konal promluvu k pannám shromážděným ve sboru. Z řádových kazatelů dominikánů tento inkvizitor byl považován za nejvymluvnějšího. Jeho slova chtěla být učiněná jako ohn autodafé a jeho žrak se pokoušel proniknout řeholnicím až do jedví. - Ale po kázání byl rozmrzen. Vycítil, že tentokrát jeho slova klouzala jen po povrchu roztěkaných žen-

Abý jeho obraz z mysli zapudila, spílá mu: Jak je zlý, bídný, ubohý. říkají o něm, že jest nabožný. Ale snad ani pobožný není a jen pouhý pokrytec. Ach bože, jak podivně tvorí, jsi stvořil. Snad i lásku ke mně předstíráš... a srdce nemá. Snad ani neví, co je opravdova láska.

Ach ta láska, která mladé ženské srdce potěšuje, naplňuje blázností a zároveň mučí a bílí.

ale obraz Vokův za ní chudil do kláštera nejen v noci, ale i za bílých dní, kdy se v kostole za bohoslužob zastívala.

Co jsou platny všechny modlitby? - Pohlíží roztěkané na obraz Matky na oltáři. Ze její jasnou, bílou tvář na obrazo zákonné vystupuje mužská tvář s černým knírkem a očima vladyka láskou: "Váš Vok z Hlštejna.

Vzrušena si uvědomuje, že odloučení se její láska nezkrátila, spíše znechutněla a upovnovala se. Poznává, že nilovany všecek pronikl do její mysli. Je celá jeho.

Zlaté jazyky vskovic se zachvívají na oltářích. Okna epsidy jsou zvenčí zaplavena jasnou modří podléhni oblohy. Kutrúše pozoruje, jak při hlase oltářních zvonků řeholnice klusají na kolena, jak jim šustí bílá a tvrdá roucha. Ještě několik něsíců a bude nozi nimi kločet jako jeptiška.

Oratorium zazvučelo neuhutným fortem chorálu. To pevnými, mužnými hlasy pějí minorité:

Thibi omnes angeli,
Thibi coeli et univrsae potestates,

Thibi cherubin et Serafin,

incessabili voce proclamant:

Sanctus, Sanctus.

Bílé kláristky jim odpovídají jasnými ženskými hlasy. Pějí antifonu:

Prehá od ní.

Spěchá do chrámu, aby se modlil. Prochází gotickým ambitem pod oblouky se vzácnými kroužením. Vstupuje do utišujícího chrámového zásečí. Vzhlíží do výše, k jemně vzdušné a podivuhodně spjaté klenbě. Obdivuje odváhu a snělost křivek tohoto klenutí. Potom zrak sjíždí po vysokých oknech, kde jsou obrazy svatých a svetic. Konečně jeho oči padly na stěnu mnichů zírání na obraz Madony. Pozoruje ovál bílých lící. Tuší něžné linie ženského těla, pod rouchem, ovál, ramané i boku. Žena, která pohlíží v milém usměvu, oděná do vzácných rouch, perel a květů. Svou ženskostí znepokojuje neklidnou a hladovou mysl rolničkou. - Neboj se, přikroč bliž a pohleď! - ponouká padlý anděl pokušitel. Šněje se a ponáhá mnichu obnažovat ženu. Poplašen a s ruměncem hanby na tváři klášterník přechá z chrámu. Znovu se ukrývá v senotě své kamenné cely. - Po večerních modlitbách a nasycení v refektáři usedá samotou. Plaše a bázlívě, jako věčný žetracence a vězen hledí nříží okna do údolí.

Tam - říká mu snívá a podrážděná mysl - bylo by sladko dnes prodlévat, nasloužit šepotu a polibkům milence.

Ach - Venus - Venus!

Neutonula v černých hloubkách věků.

Neutopí se ani v přívale zaklínání ani v moři svěcené vody.

---000---

V noci, kdy je panna sama, přemýšlí. Domfala, že v klášteře zaponeno na milence. Proto uprchla z Jevišovic. Ale i zde nad Granici paní se jí ustavičně a pokušitel-sky objevuje ve snách. I když se modlí, myšlenky jí čalutují jako roje modráčků jinak, daleko z kláštera, nejčastěji do Jevišovic.

ských myslí. Ani jeho oči neměly žádoucího účinku.

Žádný muž bez souhlasu klášterních kustodů nesměl vstoupiti do utulku panen. Ale dominikán inkvisitor měl jasné plné moci. Matka abatyše mu nabídla pohostění v prelatuře. Po požití krmě host a abatyše rozprávěli. Popíjeje z číše kořenné satovské víno a samolibě pozoruje, jak tato zralá a sličná žena projevuje touhu líbit se mu, studený inkvisitor roztál a rozmrzelost vyprchala.

Svěřila se mu se svojí starostí. Vypravovala mu, jaké svody pro mladé panny se tají v jarních kouzlech Granického údolí, té hříšné rokle, ležící přímo pod patou jejich monastýru.

Dominikán mlčky poslouchal, potom řekl: "Budu vám vypravovat, ctihodná matko, jak kdysi svatí otcové uporně bojovali proti jedné, hříšné, pohanské bohyni a jak se ta-to za své pokoreni nyní mstí všemu křesťanskému lidstvu."

"To před dávnými věky hřliví biskupové vypátrali sídlo té nejhříšnější ze všech pohanských bohyn. Vyslídili ji, necudnou, jak se nahá procházela v líbeznych krajích jižních hor staré Hollady. Tamní zurová jezera a moře byla zrcadla pro její krásu. Safirové nebe její poduškou a hory i údolí, kde se moruše snoubí s révou, její podnoží. Tam pokoušela mladé i staré lidi k hřichu."

"Kozhňevaní světci biskupové povstali v hrozném hněvu proti ní: Pfokleli a zažehnávali tu hříšnou paní. Ona prchala poděšena před modlitbami, kadidlem a svěccnou vodou. Z jezerňutych krajů, kde kvete oranžovník a křížatá oliva, utíkala poplašeně přes hory a doly do severní studené a bar-

barské země, kde z měchu rostou sosny, jasany, hloží a ostružina. Ale žel a napodiv - ptáci v té zemi severanů v čase lásky její stejně líbezně jako v naší jižní zemi. Bohyně přehala před hrozným zaklínáním křesťanských světců a dlouho bloudil cizím severním světem. Jako vyplášená lan tékala z místa na místo a hledala odpočinek, ukryt a bezpečí.

Učený dominikán vysunul na kolennou bílý hábit, pohledil si hladce vyholenou bradu a tise, s usměvem svěřil Kateřině velké tajemství :

"Prokletá bohyně na své trnité pouti nezahýnula. Noní možno ani nejkřesťanštějším mužům zničit starý Olymp. Sami svatí ctovcé varují ustavičné a horlivě před hříšníci svět. Vpravují mezi sebou, že prokletá, se skrývá v jeskyni kteréhos malobného údolí v jedné severní zemi. Za měsíc-ních noci opouští svoji skryší a vychází, aby čarovala lidem."

Bílý inkvizitor se klíže nakláněl k abatyši. Očima se vpíjí do její tváře. Bílymi prsty hladí znovu bradu:

"Dojste pozor - matcr - naše milé sos-try klárisky přinášly sebou z Itálie kus sladkých kouzol naší země. Kdož ví, zda ta-ke sama hříšná bohyně nekrácela v jejích stopách? A kdož ví, zda za bílymi kláris-kami nekrácela ještě jiná hříšná božstva starého pohanského Olympu?"

"Nyní ví už bezpečně Kateřina :
- Je pohanská běhna se ukryla zde, v tomto podivném údolí, aby byla co nejbliže čt-nyh stánkům křesťanským. Zde se cítí bezpeč-ně v závětrné straně moravských hor. Po vy-právění Rufinové má plnou jistotu : Ta slic-ná Granico, tot tajemná zahrada Afroditiina!

Nikdo nahoře na černé skále, ani v klá-šterách ani v městě kromě abatyše, nezná ještě tajemství údolí. Kateřina ví, jaké no- bezpečnosti pro její svěcenky skrývá. V horní poloze toho údolí, kde zúrcí šumivý potok, prýští z lůna staré skály Afroditiin křišťálový pramen. K němu za znojných lét-ních dnů bohyně přichází, aby uhásila ží-zen. U něho sní a odpočívá. Když prodlévá ta prokletá žena, která po věky okouzlova-la a obléžovala entický mužský svět.

Ženská modlitba proti hroznému bohyni mnoho nevydává. Ale nicméně abatyše nařizuje se modlit vrouněji a více. Zvláště mláde řeholnice a novicky at se modlí ustavičně!

Ale ani enostný klášterník, at přemou-strát, dominikán nebo minorita, nemůže bez-počně uniknout staré krásce pohanské. - Ve chvíli prázdne sáhl po staré knize : Pro-čítá Ovidie, kochá a zasnívá se nad idylou Vergilovou. Vychutnává půvab starého hexa-metru. Pije podvědomě plným douškem kouzlo krásy pohanské. Osvězuje se světskou roz-koší dávných věků. Síla stará, ale křísivá. A mlsný mnic okřívá pomyslným ochutnáváním radosti života, jakby pil z čerstvého skal-ního pramenu. Obecstrvuje se liboznosti kla-sického jazyka i planutím myšlenk. Jejich síla nebyla porušena ani počodem dlouhých stáletí. Za ty doby staré skály zvětraly řoky změnilly toky, ale krásy antiky promlou-lyji k lidem stejně účinně a povzbudivě.

Čas krásu neporušil, ale nepak. Nebot dílo, je-li dobře, právě jako víno zraje časem. Právě čas dodává mu jako dráhkemu vnitřní cenu.

Ale což - není taková četba hříšná? Neoprouzí v řeholnicku světské touhy, které měly byt už dávno umrtvony? - Mnic s bázní a v rozpacích zvirá čarovnou knihu.